

současně s rozhodováním soudu o zrušení registrovaného partnerství budou řešeny i otázky majetkoprávní, bude rozhodováno o vyživovací povinnosti po zrušení partnerství, případně o právu ke společnému bytu, jako je tomu v případě rozhodování o rozvodu manželství heterosexuálních párů. Bohužel od vstupu zákona o registrovaném partnerství v platnost dosud neuplynula dostatečně dlouhá doba, aby bylo možno v tomto případě vyjít z podkladů praxe. Lze tedy pouze předpokládat, že i v tomto případě se užije přiměřeně postupů užívaných v případě rozvodů manželství.

Snahy o zrovnoprávnění partnerů stejného pohlaví se svazky manželskými, respektive se soužitím heterosexuálních párů, započaly již v roce 1996. Vytvoření samostatné právní normy pak následovalo v roce 1998. První návrhy neřešily problematiku komplexně, ale zabývaly se pouze obecným uzákoněním partnerského soužití. I když řadu otázek vztahujících se k soužití homosexuálních párů bylo vždy možno dílčím způsobem řešit dle stávající občansko právní úpravy, neustávala aktivita sdružení homosexuálů usilovat o vlastní zákonnou normu.

Za nejzdařilejší návrh zákona o registrovaném partnerství lze považovat návrh z roku 2001, který řešil tuto problematiku nejkomplexněji. Z tohoto návrhu následně vycházely všechny další zákonodárné pokusy a i dnes již platný, v pořadí sedmý návrh zákona o registrovaném partnerství je v některých svých ustanoveních s tímto návrhem naprosto totožný.

Schválení tohoto návrhu zákona bylo velice obtížné, stejně jako tomu bylo u předchozích návrhů. Poslanecký návrh podaný sněmovně na jaře roku 2005 byl schválen ve třetím čtení 16.12.2005 a byl postoupen senátu, který ho schválil 26.1.2006. Poté však byl zákon vetován prezidentem republiky, a tedy bylo k jeho schválení nezbytné získat absolutní většinu v poslanecké sněmovně, tedy stojedna hlasů. Veto Václava Klause bylo přehlasováno dne 15.3.2006 nejmenším možným počtem hlasů, a to poté, co se diskuse nad tímto zákonem přenesla z oblasti eticko morální do polohy víceméně politické. I průběh hlasování byl zdlouhavý a než se dospělo k úspěšnému schválení tohoto zákona, bylo nutné hlasování pětkrát opakovat. S ohledem na postup premiéra se situace ve sněmovně vyvinula tak, že i někteří ze skalních stoupců tohoto zákona pro něj nakonec nehlasovali.

Schválení tohoto zákona bylo tímto postupem značně znehodnoceno, a i když bylo možné předpokládat, že by i bez politizace došlo k jeho přijetí, lze očekávat, že proces schvalování zákona již bude vždy spojován s politickou situací.

Česká republika, i když za cenu politizace tohoto tématu, se přijetím zákona o registrovaném partnerství přiřadila k ostatním liberálně smýšlejícím zemím jako je Velká Británie, Dánsko, Finsko, Německo, Norsko, Švédsko, Švýcarsko, Island, Španělsko a Nový Zéland, které již obdobné normy přijaly. Také se tímto krokem stala první postkomunistickou zemí, která má ve svém právním řádu zařazenu zákonnou úpravu homosexuálních vztahů.

Tento zákon má řadu nedostatků a dlouhodobě se hovoří o nutnosti jeho novelizace. Avšak zatím s ohledem na politicko sociální situaci v našem státě, kdy není možno

ani přibližně předpovědět, jakého výsledku by bylo dosaženo, případně, zda by se pozice homosexuálních párů opět nezhoršila, volí aktivisté zatím taktiku vyčkávání. K drobným novelám zákona o registrovaném partnerství tedy dochází pouze v souvislosti s novelou jiného zákona, se kterým je tento zákon provázán.

Za největší nedostatek lze považovat uzákonění zápisu partnerství do občanského průkazu, což patrně vede ke zdrženlivějšímu přístupu k uzavírání partnerství. Mnozí toto ustanovení považují za nástroj skryté diskriminace, avšak pokud tuto úpravu porovnáme se zápisem manželství do občanských průkazů, nelze tento názor sdílet. S ohledem na postavení žen, u kterých v této souvislosti je možno také předpokládat diskriminační přístup například při změně povolání, a přesto se o zrušení tohoto zápisu u manželů neuvažuje. Tato otázka se však vztahuje k tématu této rigorózní práce pouze okrajově.

Za naprosto nadbytečný je pak třeba označit požadavek kladený na partnery při vstupu do registrovaného partnerství, kdy dotyční jsou povinni uvádět totožnost svých rodičů, ač k tomuto nelze najít jediný důvod, a taková povinnost není dána ani budoucím manželům.

V oblasti, jíž se tato rigorózní práce zejména zabývá, lze však najít také několik nedostatků. Zákon o registrovaném partnerství se například ve svém § 8 odst.1 odvolává na stejné povinnosti a stejná práva partnerů. V zákoně však, na rozdíl od úpravy manželství, není nikde stanoven jejich výčet. Partnerům se tedy tímto otevírá možnost vysoudit si do budoucna další, nad rámec zákona sahající nároky, a tím se dostat do výhodnější pozice než manželé, kteří by se do budoucna mohli cítit oproti partnerům znevýhodnění. Nicméně je možno předpokládat, že soudní praxe se touto cestou

nevydá, a tedy upřesnění práv a povinností partnerů v zákoně tak nebude třeba ani v budoucnu.

Největším nedostatkem tohoto zákona je jeho opomenutí úpravy jakéhokoliv majetkového společenství. Partneri tedy i nadále nabývají majetek pouze do svého výlučného vlastnictví, nebo do spoluvlastnictví, což může přinášet značné problémy zejména při podnikatelské činnosti jednoho z partnerů. Pokud spolu osoby po určitou dobu žijí, je totiž velice náročné odlišit, co spadá do vlastnictví jednotlivých partnerů, které závazky lze uplatnit proti komu potažmo, které věci lze užít při výkonu rozhodnutí, pokud nedojde ke splnění závazku. Tento stav tedy vyvolává značnou nejistotu jak na straně věřitele, tak na straně dlužníka či jeho partnera.

V oblasti podnikání pak byla pozice zlepšena pouze nepatrně, a to umožněním pokračovat v živnosti při úmrtí jednoho partnera, kterým byli partneri postaveni na roveň manželům. Tato část zákona o registrovaném partnerství již v době svého přijetí obsahovala jedno obsolentní ustanovení vzhledem k tomu, že od podání tohoto návrhu do jeho přijetí byl změněn živnostenský zákon č. 455/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a tedy užití partnera jako odpovědného zástupce při výkonu živnosti již nebude za žádných okolností možné bez založení smluvního vztahu mezi partnery. Pokud by tato možnost byla partnerům dána, jednalo by se o jejich bezdůvodné zvýhodnění oproti párům manželským.

Ke zlepšení pozice partnerů přijetím zákona o registrovaném partnerství došlo zejména v oblasti nájmu bytů. Stále je však v této oblasti jejich pozice nevýhodnější oproti manželům, a tedy ani zde nelze hovořit o zrovnoprávnění s heterosexuálními páry. Partnerům na základě tohoto zákona nevzniká uzavřením partnerství společný nájem bytu, jako je tomu u manželů,

ale pouze právo byt, který má v nájmu druhý partner, užívat. V případě úmrtí nebo opuštění společné domácnosti již není požadován určitý časový úsek, po který byt společně užíval s partnerem oprávněným k nájmu bytu, k tomu, aby mohl druhý partner nárokovat přechod nájmu, ale stále je nutná existence společné domácnosti.

Schválením tohoto zákona došlo také k uzákonění vyživovací povinnosti mezi partnery, což lze považovat za nejzásadnější přínos pro partnery, protože do této doby nebyla tato povinnost právně vymahatelná. Na politické scéně je však diskutováno, zda a do jaké míry je to vhodné, neboť tato úprava naprosto odpovídá vyživovací povinnosti mezi manželi za trvání či po zániku manželství. S ohledem na skutečnost, že nejsou přesně vymezeny povinnosti partnerů, na jejichž základě tato povinnost vzniká, jeví se toto jako do jisté míry zvýhodňující partnery oproti párům manželským. Dalším často užívaným argumentem je odvození vyživovací povinnosti od příslušnosti k určité rodině, kdy partneři rodinu v tradičním slova smyslu netvoří, a tedy dle tohoto názoru by jim z tohoto důvodu neměla příslušet ani vyživovací povinnost, respektive právo na výživné.

Nejdiskutovanější byla oblast práva dědického. Zde v důsledku přijetí tohoto zákona dochází k přesunu partnera do první skupiny dědiců a jeho pozice v dědickém řízení se stává tedy totožnou s postavením manžela. Toto však bylo možné ve značné míře dříve dosáhnout i pořízením závěti, a tedy se jedná o nepatrné zlepšení situace partnerů stejného pohlaví.

V zákoně však existuje zásadní nedostatek, nebo lépe řečeno nedůslednost zákonodárce. I když v předchozích návrzích měl být partner zařazen do § 469 Obč.zák., a tedy i úmyslný trestný čin dědice proti partnerovi

zůstavitele měl mít za následek jeho dědickou nezpůsobilost, dle této úpravy k tomu nedojde a ani v dohledné době se nepředpokládá, že by tento nedostatek měl být odstraněn.

První registrované partnerství bylo uzavřeno v den, kdy zákon o registrovaném partnerství vstoupil v účinnost, a to dne 1.července 2006 v Havířově. Za první rok účinnosti zákona o registrovaném partnerství bylo v České republice uzavřeno 346 registrovaných partnerství s tím, že nejvyšší počet jich byl uzavřen v Praze a nejméně pak v Karlovarském kraji. Dále pak za první rok účinnosti tohoto zákona byl podán pouze jeden návrh na zrušení registrovaného partnerství, a to u obvodního soudu pro Prahu 8, avšak ani tento nakonec nebyl věcně projednán. Dle dostupných informací do registrovaného partnerství pak vstupují častěji muži než ženy.

I když došlo ke schválení zákona o registrovaném partnerství teprve před dvěma roky, a tedy se jedná o relativně mladý zákon, byl již dvakrát novelizován a nutnost jeho dalších změn je stále diskutována, což je pro dnešní legislativu často příznačné. Ani dnes tedy nelze předpokládat, že se jedná o konečný stav v této oblasti.

Na závěr je pak nutno dodat, že přijetí zákona o registrovaném partnerství se dotklo základních hodnot, tradic a uspořádání celé společnosti, a jeho přijetím došlo k relativizaci vztahu státu k základní jednotce společnosti, kterou do té doby byla rodina v tradičním slova smyslu. Vzhledem ke skutečnosti, že se společnost stále mění a je obecně čím dál častější soužití osob v neformálních svazcích, lze i tento posun považovat v dnešní době za méně významný, než by tomu bylo ještě před několika desítkami let.

Seznam literatury

Návrhy zákonů

- Návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví z roku 1998 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví a o změně a doplnění některých zákonů z roku 1999 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví z roku 2001 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví z roku 2001 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2002 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2004 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

- Návrh zákona o registrovaném partnerství z roku 2005 a důvodová zpráva k tomuto zákonu

Zákony

- Občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Občanský soudní řád č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o rodině č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o registrovaném partnerství č. 115/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o konkurzu a vyrovnání č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení č. 182/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů

• Živnostenský zákon č. 455/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o vlastnictví bytů č. 72/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o pojištění zaměstnanců č. 54/1956 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o péči o zdraví lidu č. 20/1966 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění č. 88/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o sociálním zabezpečení č. 100/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o životním minimu č. 463/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o hmotné nouzi č. 111/2006Sb., ve znění pozdějších předpisů

• zákon o životním a existenčním minimu č. 110/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• Zákon o sociální potřebnosti č. 482/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o dani z příjmu č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o správě daní a poplatků č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Zákon o dani dědické a darovací č. 357/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Komentáře

- Štenglová I., Plíva S., Tomsa M. a kolektiv : Obchodní zákoník - komentář, 10. vydání, C.H.Beck, Praha 2005

- Jehlička O., Švestka J., Škárová M. a kolektiv : Občanský zákoník - komentář, 9. vydání, C.H.Beck, Praha 2004

- Švestka J., Spáčil J., Škárová M. a kolektiv : Občanský zákoník - komentář, C.H.Beck, Praha 2008

- Zelenka J., Maršíková J.: Zákon o konkurzu a vyrovnání - komentář, 2. podstatně přepracované a doplněné vydání, LINDE PRAHA, a.s., Praha 2002

- Babšická V.: Živnostenský zákon s komentářem, včetně prováděcích a souvisejících předpisů a vzorů podání, VIII, aktualizované podání, BOVA POLIGON, Praha 2005

- Hrušáková M. a kolektiv : Zákon o rodině - komentář, 3. vydání, C.H.Beck, Praha 2005

• Holub M., Nová H., Sladká-Hyklová J.: Zákon o rodině - komentář a předpisy související, 8. aktualizované vydání, LINDE PRAHA, a.s., Praha 2007

• Fiala J., Novotný M., Oehm J., Horák T.: Zákon o vlastnictví bytů - komentář, 3. vydání, C.H.Beck, Praha 2005

• Pelech P., Pelc V.: Daně z příjmu s komentářem 2005, 6. aktualizované vydání, ANAC nakladatelství ekonomické a právní literatury, Olomouc 2005

• Kindl M., Telecký D., Válková CSc.: Zákon o správě daní a poplatků - komentář, 1. vydání, C.H.Beck, Praha 2002

• Hrozinková E., Urban V.: Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a příklady, 10. aktualizované a doplněné vydání, LINDE PRAHA a.s., Praha 2005

Články

• Fetter R.W. : Právní poměry nesezdaných párů aneb druh a družka, časopis Právo a rodina 7/2004

• Mašek D. : Důsledky existence společné domácnosti a příslušnosti k ní z pohledu občanského zákoníku, časopis Právo a rodina 9/1999

• Haderka J.F. : Několik poznámek k nedávnému pokusu o právní institucionalizaci homosexuálního soužití v České republice, časopis Správní právo, ročník 1998 č.5, str. 261 a násl.

• Zuklínová M.: Budoucí občanský zákoník a rodinné právo, Acta universitatis carolinae - iuridica 1-2, str. 141 a násl.

• Baršová A.: Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas na změnu?, Sociální studia 7/2002

• Nedbálková K.: Alternativní rodinné modely aneb rodiny lesbických matek a rodiny gay otců, , sborník Ženská práva jsou lidská práva, Nesehnutí, Brno 2002

• Holub M.: Registrované partnerství - ani ryba ani rak, Právní rozhledy 9/2006

Monografie (včetně učebnic)

• Knappová M., Švestka J. a kol. - Občanské právo hmotné: třetí aktualizované a doplněné vydání, svazek I. ASPI publishing s.r.o. Praha 2002

• Knappová M., Švestka J. a kol. - Občanské právo hmotné: třetí aktualizované a doplněné vydání, svazek III. ASPI publishing s.r.o. Praha 2002

• Radvanová S., Zuklínová M.: Kurs občanského práva - instituty rodinného práva, 1.vydání, C.H.Beck, Praha 1999

• Bakeš M.: Finanční právo, 3.aktualizované vydání C.H.Beck Praha 2003

• Tröster P.:Právo sociálního zabezpečení, 3.aktualizované a doplněné vydání, C.H.Beck, Praha 2005

• Choděra O.:Partenrství, manželství a paragrafy, Grada, Praha 2003

• Janošová P.:Homosexualita v názorech současné společnosti, Karolinum, Praha 2000

• Veselá R. a kol.: Rodina a rodinné právo, EOROLEX, Praha 2003

• Plecítý V., Salač J.: Základy rodinného práva, Eurounion s.r.o., Praha 2001

• Štěpánová S.: Společné jmění manželů a podnikání, Computer Press, a.s., Brno 2006

• Hrušáková M., Králíčková Z.: České rodinné právo, 3. přepracované a doplněné vydání , Doplněk, Brno 2006

• Dvořák J., Spáčil J.: Společné jmění manželů v teorii a judikatuře, 2. rozšířené vydání, ASPI, Praha 2007

• Sborník - Pocta Jiřímu Švestkovi k 75. nar., ASPI, Praha 2005

• Zuklínová M.: Osvojení - jméno s několika významy

• Radvanová S.: Osvojení v proměnách společnosti

• Přehled judikatury ve věcech majetkových vztahů mezi manželi, sestavil Šarman J. , Judikatura 2006

Webové stránky

• www.partnerství.cz

• www.homosexualita.004.cz

• www.psp.cz

• www.stud.cz

• www.epravo.cz

Přílohy

A. Matriční úřady stanovené vyhláškou č. 300/2006 Sb., před kterými je možno uzavřít registrované partnerství.

V každém kraji ČR je stanoven pouze jeden.

Hlavní město Praha - Úřad městské části Praha 1 (tel. 222 320 325, www.praha1.cz)

Středočeský kraj - Magistrát města Kladno (tel. 312 604 207-10, www.mestokladno.cz)

Jihočeský kraj - Magistrát města České Budějovice (tel. 386 801 111, www.c-budejovice.cz)

Plzeňský kraj - úřad městského obvodu Plzeň 3 (tel. 378 036 535, www.umo3.plzen.city.cz)

Karlovarský kraj - Magistrát města Karlovy Vary (tel. 353 118 281-3, www.mmkv.cz)

Ústecký kraj - Úřad městského obvodu Ústí nad Labem - město (tel. 475 241 265, www.ul-mesto.cz)

Liberecký kraj - Magistrát města Liberec (tel. 485 243 724, www.liberec.cz)

Královohradecký kraj - Magistrát města Hradec Králové (tel. 495 707 500, www.mmhk.cz)

Pardubický kraj - Magistrát města Pardubice (tel. 466 859 692, www.mesto-pardubice.cz)

Vysočina - Magistrát města Jihlava (tel. 567 167 241-4, www.jihlava.cz)

Jihomoravský kraj - Úřad městské části Brno - střed
(tel. 542 526 230, 542 526 237-8, www.stred.brno.cz)

Olomoucký kraj - Magistrát města Olomouc (tel.
585 513 314, 585 513 345, www.olomoucko.cz)

Moravskoslezský kraj - Úřad městského obvodu Moravská
Ostrava a Přívoz (tel. 599 442 212, www.moap.cz)

Zlínský kraj - Magistrát města Zlín (tel. 577 630 117,
577 630 208-9, www.mestozlin.cz)

Osoby vstupující do registrovaného partnerství se musí obrátit na ten z výše uvedených příslušných matričních úřadů, v jehož kraji je alespoň jedna z nich hlášena k trvalému pobytu. Pokud mají každá trvalý pobyt v jiném kraji, mohou si vybrat jeden z těchto dvou matričních úřadů.

Pokud ani jedna z nich nemá trvalý pobyt v ČR, musí se obrátit na Úřad městské části Brno - střed, neboť ten jediný je pověřen vedením matriky pro tyto případy.

Ze závažných důvodů může příslušný matriční úřad na žádost osob vstupujících do registrovaného partnerství povolit, aby bylo registrované partnerství uzavřeno před jiným z výše uvedených čtrnácti matričních úřadů.

DOTAZNÍK K REGISTRovanÉMU PARTNERSTVÍ

Příslušný matriční úřad

	OSOBY, KTERÉ CHTĚJÍ VSTOUPIT DO REGISTRovanÉHO PARTNERSTVÍ	
Jméno, popř. jména a příjmení		
Rodné příjmení		
Datum, místo a okres (stát) narození		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Státní občanství		
Bydliště (trvalý pobyt)		
<u>Otec:</u> Jméno(a), příjmení, popř. rodné příjmení Datum narození Místo, okres (stát) narození		
<u>Matka:</u> Jméno(a), příjmení, popř. rodné příjmení Datum narození Místo, okres (stát) narození		

V

dne

.....
podpis osoby, která chce vstoupit
do registrovaného partnerství

.....
podpis osoby, která chce vstoupit
do registrovaného partnerství

PŘEDLOŽENÉ DOKLADY (VYPLNÍ MATRIKÁŘ)

<u>Předloženy byly tyto doklady:</u>	<u>Předloženy byly tyto doklady:</u>
1. Občanský průkaz*) č. _____ vystavený dne _____ v _____	1. Občanský průkaz*) č. _____ vystavený dne _____ v _____
2. Rodný list vydaný v _____ dne _____ roč. _____ č. _____	2. Rodný list vydaný v _____ dne _____ roč. _____ č. _____

*) případně povolení k trvalému pobytu nebo cizozemský cestovní doklad

.....
razítko a podpis matrikáře

DOTAZNÍK K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

	MUŽ	ŽENA
Jméno, popř. jména a příjmení		
Rodné příjmení		
Datum, místo a okres (stát) narození		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Státní občanství		
Bydliště (trvalý pobyt)		
Údaje pro statistické zjišťování: - datum rozvodu (ovdovění)		
- nejvyšší dosažené vzdělání		
- kolikáté manželství uzavírá?		

Prohlášení o uzavření manželství bychom chtěli učinit před

.....
(název úřadu)

v obřadní místnosti úřadu*)

na jiném vhodném místě*)

Jsme si vědomi, že při uzavření manželství jsme povinni učinit dohodu o užívání příjmení. Předběžně jsme se dohodli, že budeme po uzavření manželství:

- a) užívat společné příjmení
- b) užívat každý své dosavadní příjmení
a společné děti budou užívat příjmení
- c) užívat společné příjmení a muž*) – žena*)
bude užívat a na druhém místě uvádět
příjmení předchozí, tj. muž:
žena:
děti:

*) nehodící se škrtněte

Bereme na vědomí, že při uzavření manželství budeme prohlašovat, že nám nejsou známy okolnosti vylučující uzavření manželství, že navzájem známe svůj zdravotní stav, a že jsme zvážili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny po uzavření manželství.

Máme spolu již tyto děti – jméno a příjmení, datum a místo narození – nutno doložit rodným listem dětí

.....
.....

Dohoda o příjmení se bude vztahovat i na toto dítě (dětí) nevěsty, jehož (jejichž) otec není znám – nutno doložit rodným listem dítěte (dětí):

.....

V

.....
podpis muže

.....
podpis ženy

ČÁST 2 – DOKLADY K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ (VYPLNÍ MATRIKÁŘ)

Předloženy byly tyto doklady:	Předloženy byly tyto doklady:
1. Občanský průkaz**) č. v vystavený dne	1. Občanský průkaz**) č. v vystavený dne
2. Rodný list vydaný v roč. č. dne	2. Rodný list vydaný v roč. č. dne

**) případně povolení k trvalému pobytu nebo cizozemský cestovní pas

Poznámky:

.....
razítko a podpis matrikáře

ČESKÁ REPUBLIKA

DOKLAD O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ

v knize registrovaného partnerství matričního úřadu

kraj

ve svazku roč. list poř. č.

Místo prohlášení vstupu do registrovaného partnerství		
Den, měsíc, rok prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství		
	partner/ka	partner/ka
Jméno(a) a příjmení, popř. rodná příjmení		
Den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Jméno(a) a příjmení, popř. rodná příjmení rodičů		
Poznámka		

V

dne

.....
jméno, příjmení a podpis matrikáře

VZOR 6

PROTOKOL O VSTUPU DO REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ

Dne

Před
(název příslušného matričního úřadu a místo vstupu do registrovaného partnerství)**Osoba, která vstupuje do registrovaného partnerství:**Jméno(a) a příjmení,
popř. rodné příjmenítotožnost
prokázánadatum a místo,
okres (stát) narození rodné číslo
osobní státní
stav občanství**rodiče:**

otec – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení

..... datum narození
místo, okres (stát)
narození

matka – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení

..... datum narození
místo, okres (stát)
narození**Osoba, která vstupuje do registrovaného partnerství:**Jméno(a) a příjmení,
popř. rodné příjmenítotožnost
prokázánadatum a místo,
okres (stát) narození rodné číslo
osobní státní
stav občanství**rodiče:**

otec – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení

..... datum narození
místo, okres (stát)
narození

matka – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení

..... datum narození
místo, okres (stát)
narození

Před matrikářem:
(jméno, popř. jména a příjmení matrikáře přijímajícího prohlášení)

partneři souhlasně prohlásili, že spolu vstupují do partnerství a že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství. Tím byly splněny podmínky, které vyžaduje český právní řád pro vznik registrovaného partnerství.

partner/ka
(podpis)

partner/ka
(podpis)

prohlášení přijal
(podpis)

tlumočník
(podpis)

Oznamovací povinnost splněna
dne:

Doklad o registrovaném partnerství vyhotoven
dne:

Doklady vráceny dne:

F. Přehled národních legislativ států světa, které upravují svazky osob stejného pohlaví

Stát	Status	Adopce dětí	Rok přijetí
Argentina	partnerství	-	2003
Austrálie	partnerství	ano (v některých případech)	2002
Belgie	manželství	-	2003
Británie	partnerství	ano	2005
Connecticut (USA)	partnerství	-	2004
Česká republika	partnerství	ne	2006
Dánsko	partnerství	ano (biologický příbuzný jednoho z partnerů)	1989
Finsko	partnerství	-	2001
Francie	Partnerství i pro HT	-	1999
Grónsko	partnerství	-	1996
Chorvatsko	partnerství i pro HT	-	2003
Island	partnerství	ano	1996
Jihoafrická republika	manželství	ano	2005
Kanada	manželství	ano	2005
Lucembursko	partnerství i pro HT	-	2004

Stát	Status	Adopce dětí	Rok přijetí
Maďarsko	partnerství i pro HT	-	1996
Massachus etts (USA)	manželství	ano	2004
Německo	partnerství	ano biologický příbuzný jednoho z partnerů)	2001
Nizozemí	manželství	ano	2001
Norsko	Partnerství	-	1993
Nový Zéland	partnerství	-	2004
Portugals ko	partnerství, druh-družka po 2 letech soužití	-	2001
Slovinsko	Partnerství	-	2005
Španělsko	manželství	ano	2005
Švédsko	Manželství, církevní požehnání (2005)	ano (2003) umělé oplodnění (2005)	1994
Švýcarsko	partnerství	-	2005 (referendum)
Vermont (USA)	partnerství	-	2004

G. Právní úprava homosexuálních vztahů v jiných státech Evropy

BELGIE

Tato země evropské unie původně patřila ke státům, které se ve své právní úpravě zaměřovaly jen na specifické odchylky od úpravy manželského soužití. Původní zákon stavěl na smluvní volnosti. Smlouva byla uzavírána před notářem a registrována v příslušné obci. Byla přístupná v podstatě všem osobám spolužijícím, například i sourozencům.

Již před přijetím tohoto zákona však vydávaly radnice velkých měst homosexuálním párům, které spolu žily podobu jednoho roku, certifikát o soužití, který těmto párům otevíral cestu k sociálním službám či bankovním úvěrům. Tímto listem vlastně radnice uznávaly faktická soužití homosexuálních párů.

V lednu 2003 došlo v Belgii k přijetí zákona, kterým tento stát jako druhý na světě umožnil vstup homosexuálním párům vstup do manželství. Jediným omezením oproti manželským párům heterosexuálních je nemožnost adopce dětí.

DÁNSKO

Jedná se o zemi, která jako první přijala právní úpravu institutu registrovaného partnerství již 7. června 1989 pod č. 372. V účinnost vstoupil 1. října 1989. V návaznosti na tento zákon byla ještě přijata celá řada novel zákonů z oblasti občansko i trestněprávní.

Norma odkazuje v globálu na předpisy upravující manželství s několika výjimkami, z nichž nejdůležitější je zejména oblast adopcí. Zásadní podmínkou pro možnost uzavřít partnerství dle dánského práva je, aby alespoň

jeden z partnerů byl dánské národnosti a měl trvalé bydliště v Dánsku. Části znemožňující adopce a nutnost trvalého pobytu, respektive občanství byly již od samého počátku předmětem kritiky. Tyto nedostatky byly po deseti letech od jeho přijetí odstraněny a v současnosti stačí k uzavření partnerství dvouletý pobyt na území Dánska. Adopce jsou otevřeny všem vyjma adopcí do ciziny.

V současnosti je nejkritizovanější omezený přístup lesbických žen k asistované reprodukci.

FINSKO

Finský zákon o registrovaném partnerství vychází ze vzoru úpravy okolních severských států, jeho přijetí však předcházela zdlouhavá diskuse jak na úrovni parlamentní, tak na úrovni celospolečenské a byl přijat až po pěti letech od jeho prvního předložení v parlamentu a to v září 2001. Stejně jako původní dánská úprava ani tato neumožňuje adopci dětí osobami stejného pohlaví. Registrované partnerství ve Finsku mohou uzavřít pouze osoby stejného pohlaví starší 18 let, pokud alespoň jedna z nich je finským občanem a zároveň trvale žije ve Finsku, nebo pokud se obě osoby zdržují na území Finska nejméně po dobu dvou let před uzavřením partnerství. Partnerství uzavřené mimo území Finska je v této zemi platné, pokud je platné dle práva státu ve kterém bylo uzavřeno.

FRANCIE

Tato evropská země sice byla s velkým předstihem prvním státem, který dekriminlizoval homosexuální styky, ale v dalším vývoji úpravy těchto vztahů k velkým průkopníkům nepatří. Poté co již od roku 1993 byly osobám, které spolu žili nejméně po dobu jednoho

roku tzv. certifikáty o soužití, byl až na podzim roku 1998 Národním shromážděním poprvé schválen návrh zákona jenž nesezdaným párům bez ohledu na jejich sexuální orientaci zajišťoval práva obdobná manželským v oblasti dědictví, bydlení, daní či sociální péče. Tento zákon však byl na jaře následujícího roku Senátem zamítnut. Národní shromáždění však o rok později, téměř deset let od podání prvního návrhu, tento návrh opětovně přijalo jako *zákon o občanském paktu solidarity* (tzv. PACS), když ve čtvrtém čtení přehlasovalo Senát.

Tato norma je vystavena na čistě smluvním principu, je přístupná všem nesezdaným párům, bez ohledu zda se jedná o homosexuální nebo heterosexuální soužití, o což se opírá i častý názor, že tento zákon spíš podporuje pluralitu životních stylů, než že by zrovnoprávňoval homosexuální menšiny. Manželství se tímto stalo ve Francii pouze jednou z možností soužití. Partneři nesmí být manželé ani příbuzní, ani být vázáni paktem s jinou osobou. Registrace probíhá před soudem, pokud k ní dochází mimo území Francie, pak se partnerství uzavírá před konzulárním úředníkem. Partneři na sebe uzavřením paktu berou povinnost ke vzájemné péči i společnou odpovědnost za dluhy vyplývající z obvyklého provozu domácnosti. Při splnění podmínek je umožněno i společné zdanění partnerů.

K podepsání paktu není třeba francouzské občanství. Úřady musí brát v úvahu uzavřené partnerství i při imigračním řízení, avšak jeho uzavření není zárukou pozitivního výsledku. Zákon se nezabývá problematikou rodičovství, adopce či asistované reprodukce, což je považováno příznivci tohoto předpisu za jeho přednost, protože do budoucna umožňuje otevření adopcí i pro homosexuální partnery, což je v současnosti jinými předpisy naprosto vyloučeno.

ITÁLIE

Podobně jako Irsko, je i tato země svou silnou religiozitou determinována. I přes značné problémy byl první zákon zohledňující soužití homosexuálních párů předložen záhy, už v roce 1993. Žádný z těchto mnohých návrhů se však nedostal ani k projednání v parlamentu.

V současné době pouze některé regiony přijaly místní předpisy, které v určitých směrech zlepšují postavení homosexuálních párů.

MAĎARSKO

V roce 1995 rozhodl tamní Ústavní soud o povinnosti vlády ukončit diskriminaci homosexuálních vztahů a ta předložila návrh zákona. Ve stejném rozhodnutí však konstatoval, že nemožnost uzavření manželství homosexuály není v rozporu s ústavou.

Vláda požadavku ústavního soudu vyhověla a v roce 1996 byl přijat zákon rozšiřující pojem životní druh na všechny osoby žijící ve společné domácnosti v citovém a hospodářském svazku, aniž vstoupily do manželství.

Adopce a asistovaná reprodukce jsou v Maďarsku vyhrazeny pouze manželům, a tedy pro všechna nesezdaná soužití jsou vyloučeny. Maďarsko tedy bylo jedinou z nově přistupujících zemí, která měla alespoň nějakou úpravu homosexuálního soužití. Tato alternativa však v reálném životě nepřináší partnerům žádná podstatná práva ani povinnosti, a proto je velice málo využívaná.

NĚMECKO

Největší překážkou při schvalování úpravy registrovaného partnerství v Německu byly křesťanští demokraté a tedy bylo nutné vyčkávat změny poměrů hlasů v tamním zákonodárném sboru. Návrh na uzákonění

partnerství byl tedy předložen až v roce 1999, přičemž dle původních záměrů měl být tento institut využíván i blízkými příbuznými a jinými osobami, které nemohou uzavřít manželství. Z politických důvodů byla tato norma rozdělena do dvou částí a z možnosti uzavření partnerství byli vyloučeni blízcí příbuzní.

Zákon o ukončení diskriminace společenství osob stejného pohlaví byl přijat v roce 2001, čímž byl do německého právního řádu nový institut registrovaného životního partnerství osob stejného pohlaví.

Partneři jsou tedy uznáváni jako příbuzní, registrace je prováděna státními orgány, na partnery se vztahují stejné předpisy o příjmení jako na manžele, v oblasti dědického práva jsou partneři v postavení manželů, je jim dáno právo na informace o zdravotním stavu partnera, stejně tak při přechodu nájmu bytu mají práva jako manželé, obdobnou posici jako manželé mají i v oblasti sociálního, zdravotního systému a i v otázkách nezaměstnanosti, přistěhovalectví a udělování pracovního povolení.

NIZOZEMSKO

První nizozemský zákon upravující partnerství osob stejného pohlaví je až z roku 1997, dnes je však Nizozemí se svou úpravou bezpochyby nejdále a umožňuje i uzavírání manželství homosexuálních párů. První návrh pocházel z roku 1994 a měl upravovat i soužití blízkých příbuzných, kterým nebyl povolen sňatek. V následujících dvou letech byly v návrhu provedeny značné změny - byli vyloučeni příbuzní a návrh se celkově přiblížil k severskému modelu s tím, že však dokonce i homosexuálním párům umožňoval uzavření manželství.

Oproti manželům heterosexuálním však měl tři základní rozdíly a to v otázkách rodičovství, cizinecké problematiky a důchodů. V roce 1999 byla však druhá dvě omezení zrušena. Adopce byly otevřeny již v roce 1998, stejně tak mohou vznikat i práva partnerů k dítěti jehož zákonným rodičem je druhý partner. V současnosti již dávají právní normy v oblasti rodičovské partnerům stejná práva a povinnosti jako mají manželé ke svým nevlastním dětem a zakotvují automatický vznik společných práv a povinností k dětem narozeným za trvání partnerství.

S ohledem na výše uvedené již neexistoval žádný důvod, proč neumožnit uzavírání manželství i homosexuálním párům, což zkonstatovala i tzv. Kortmannova komise. Vláda tuto úpravu odmítala s odůvodněním, že tato manželství nebudou uznávána mimo území Nizozemí. Tlak parlamentu a veřejnosti však vládu donutil k předložení návrhu o zpřístupnění manželství osobám stejného pohlaví, který byl v roce 2000 také schválen, a tedy od 1. dubna 2001 je možnost uzavírat manželství otevřena i párům stejného pohlaví.

NORSKO

Tato země byla v pořadí druhá, která již v roce 1993 přijala do svého právního řádu institut registrovaného partnerství osob stejného pohlaví. Jedná se o klasický severský model, který vychází z dánské úpravy, na niž se přímo v důvodové zprávě i odvolává. Na rozdíl od Dánska však tato úprava neumožňuje adopci dětí homosexuálními páry. Alespoň jedna z osob musí být norské národnosti, nebo občanem státu, kde je platná obdobná úprava, nebo musí v Norsku nepřetržitě legálně žít nejméně po dobu dvou let.

Portugalsko

V březnu 2001 přijal portugalský zákonodárny sbor dva návrhy zákonů, které přinášejí uznání soužití osob stejného pohlaví. První z těchto zákonů rozšířil možnost žít s partnerem v „de-facto union“, které odpovídá vlastně našemu pojetí druha a družky, i na osoby stejného pohlaví. Těmto svazkům jsou přiznána některá manželská práva v oblasti daní, penzí, nájmu, sociálního zabezpečení a dalších.

Druhý zákon umožňuje například i příbuzným či přátelům žít v „joint respektive common economy“ což jim také přináší určitá práva v oblasti daní a nájmu. Podle definice obsažené v tomto předpise se jedná o osoby, které spolu žijí ve společném obydlí, pomáhají si navzájem a sdílejí svůj každodenní život a příjmy. Podle obou těchto zákonů je třeba, aby spolu dotyčné osoby žily nejméně po dobu dvou let, pokud chtějí práva daná tímto zákonem využívat.

RAKOUSKO

Tento stát nemá zatím zakotvenu ani jednu normu upravující soužití homosexuálních párů. Naopak teprve v polovině roku 2002 bylo zrušeno ustanovení trestního zákona požadující vyšší věkovou hranici pro homosexuální styk oproti styku heterosexuálnímu. Toto ustanovení bylo po dlouhá léta již zejména na mezinárodním poli kritizováno, a to nejsilněji od roku 1995, kdy Rakousko vstoupilo do evropské unie. Toto ustanovení bylo dokonce považováno za porušení Evropské úmluvy.

ŠPANĚLSKO

Tento stát evropské unie je značně religiózní, a tedy debaty o uzákonění registrovaného partnerství byly zdlouhavé. Dlouhodobě se předpokládalo převzetí francouzského modelu. Některá velká města již dříve začala s registrací homosexuálních párů a umožnila jim již dříve požívat některé sociální a zaměstnanecké výhody. 21. dubna 2005 byl však překvapivě přijat zákon, který umožnil homosexuálním párům uzavírat přímo manželství a nikoliv pouze partnerství, jak se původně předpokládalo. Tento zákon je velice pokrokový protože homosexuálním párům neodpírá ani právo adoptovat děti.

ŠVÉDSKO

Švédsko přijalo svou verzi registrovaného partnerství již v roce 1994 s účinností od počátku roku následujícího. Jedná se o klasickou severskou formu registrovaného partnerství, která byla v roce 2002 doplněna o možnost adoptovat děti. Jako jediný evropský stát umožňuje Švédsko i osvojení dětí z ciziny, tato část úpravy však naráží na mnohé problémy. Za specifikum tohoto státu lze považovat zřízení ombudsmana pro diskriminaci z důvodu sexuální orientace.

ŠVÝCARSKO

Švýcarská národní rada vyzvala ve své rezoluci již v roce 1996 vládu k vytvoření návrhu zákona upravující soužití osob stejného pohlaví, přesto však existuje tato úprava jen v kantonu Curych. Zvláštností této normy je, že byla přijata v referendu. Omezuje se však pouze na záležitosti daňové, protože například otázky rodiny jsou vyhrazeny pouze konfederativní úrovni.

VELKÁ BRITÁNIE

V roce 2002 se první normou zohledňující homosexuály stal zákon umožňující adopce dětí i jednotlivcem a to bez ohledu na jeho sexuální orientaci. V některých oblastech tohoto ostrovního státu byly již dříve poskytovány výhody poskytované manželům, tedy respektive nesezdaným heterosexuálním párům.

9. listopadu roku 2004 bylo i ve Velké Británii schváleno občanské soužití osob stejného pohlaví.

H. Tři základní modely zákonné úpravy homosexuálního soužití

V současné době rozeznáváme tři základní přístupy, které jednotlivé státy využívají pro zákonnou úpravu soužití osob stejného pohlaví.

Prvním a také nejstarším modelem je Severský model, který pochází z Dánska, kde byl užit již v roce 1989. Jedná se o vytvoření samostatné speciální normy, která upravuje danou problematiku obdobně manželství avšak s taxativně stanovenými odchylkami. Velmi často také odkazuje na úpravu užitou pro manželství. Tomuto modelu odpovídaly také první dva návrhy předložené v Parlamentu ČR.

Druhým je Francouzský model který ponechává možnost užívat danou formu soužití jak pro homosexuální tak pro heterosexuální páry. Zákon o občanském paktu solidarity zdůrazňuje smluvní základ úpravy těchto vztahů, nelze jí však upravit vztahy k dětem, práva a povinnosti z paktu vyplývající se také v mnoha dalších ohledech liší od úpravy manželství.

Jako třetí známe pak Nizozemský model, který je nejradikálnější a ruší výlučnost manželství pouze pro heterosexuální páry a rozšiřuje tento institut i na páry homosexuální.